

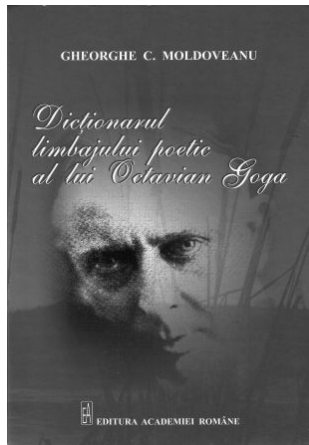
UN NUME DE PROFESOR

Gheorghe C. Moldoveanu e un învingător. Și-a început cariera didactică la Facultatea de Filologie de la Institutul Pedagogic de 3 ani din Galați, s-a văzut nevoit să treacă în învățământul liceal, pentru ca, începând cu 1991, să revină pe o catedră universitară la Suceava, de unde s-a pensionat cu lauri, primind Medalia de Aur a Universității „Ștefan cel Mare”.

Vrîncean prin naștere și pasionat de lingvistică, nefiindu-i străine nici celelalte ramuri filologice, a publicat (în afara celor peste 150 de articole și studii) câteva cărți de referință în domeniul său de activitate, vizînd aspecte ale limbii române contemporane, inclusiv cele privitoare la ortografie, ori probleme de onomastică și toponimie. Anul 2013 a fost pentru profesorul Gh. Moldoveanu deosebit de fast. Pe lângă volumul *A fi național sau a nu fi*, apărut la Editura Pim din Iași, i-a ieșit de sub tipar un tom de 850 de pagini, intitulat *Dicționarul limbajului poetic al lui Octavian Goga*, girat de Editura Academiei. Suntem în fața unei lucrări științifice de excepție, reprezentativă pentru autor, cu două secțiuni: o primă parte, cu titlul pomenit mai sus, și partea a doua, care se ocupă de *Frecvența cuvintelor din poezia lui Octavian Goga în ordine descrescătoare*.

Cartea se deschide cu o *Introducere*, unde profesorul Gh. Moldoveanu își informează cititorul asupra etapelor pregătirii volumului, ori explică procesul elaborării acestei monumentale lucrări. Iată, de pildă, una dintre aserțiuni, mărturisitoare a competenței autorului și în domeniul interpretării textului artistic: *Cele două părți ale prezentei lucrări se află într-o strînsă legătură, împreună putînd oferi chei capabile să faciliteze accesul în universul poetic al lui Octavian Goga, nu în sensul de a se substitui textelor poetice, păcat de care suferă unele interpretări literare, ci ajutîndu-i pe cei interesați să analizeze profunzimea relației dintre mărturisirile lui Goga și poezia lui, cu alte cuvinte sinceritatea mesajului său poetic, sau legătura dintre substanța poetică și veșmîntul care să-i dea personalitate, capabilă sau nu să potențeze mesajul poetic*.

Convingerea noastră e că *Dicționarul...* (o lucrare aproape singulară în spațiul poeziei românești) este rezultatul unei activități laborioase și a unei cercetări de lungă durată, profesorul folosindu-se de instrumente sigure și de mare precizie. O primă observație ar fi aceea că limbajul poetic al lui O. Goga abundă în termeni ori sensuri vechi sau cu circulație regională, în care vocabula din spiritual-

itatea religioasă e la ea acasă. Poetul se ferește, cel puțin în primele două volume, avînd în vedere tematica rurală a poemelor sale, de neologisme, fără să se poată debarasa cu totul de ele. Lumea satului, atît de dragă lui O. Goga, ne spune cercetătorul, *este cel mai bine reprezentată printr-o largă paralelă a universului vegetal, natura terenului în care se desfășoară viața sătească*, ori prin *mestiile practice de oameni locului și instrumente folosite de aceștia*. Interesant e faptul că, notează Gh. Moldoveanu, după primele două volume dispar din lexicul poetului de la Rășinari multe cuvinte din sfera florei sau faunei *definitorii pentru lumea satului*, rămînînd *dominator* bradul, arborele vieții, în fața căruia românul de altădată avea un sentiment de evlavie, unul din exemplele oferite de autor fiind următorul: „În tănuita brazilor răcoare /.../ E Dumnezeu aici la el acasă” (*În brazi*).

Constatările profesorului nu se opresc aici. Din punct de vedere semantic, se atrage atenția la modul doct: *cuvintele fac trimiteri atît la lumea interioară, cît și la cea exterioară, aceasta din urmă cu puternice rezonanțe, însă, în lumea interioară, toate fiind sub imperiul timpului, exprimat în poezie prin substantive sau adverbe de timp, din care cităm cîteva în ordine descrescătoare: azi (144), vreme (108), clipă (105), atunci (89)*. E de subliniat că opera lirică a lui O. Goga dezvoltă o clară opoziție între un trecut luminos și un prezent fără nici o perspectivă: „Mor azi cîntecele-n pragul nopților la șezătoare” (*Așteptare*), sentimentul dominant, răvășitor de suflete, fiind cel de tristețe și jale, prin prezența termenilor din cîmpul semantic respectiv: *plînge/plîns/plînet/plînsoare/lacrimă, patimă, moarte, jale/jele/jalnic/jelit* și altele: „Ați împletit atîta jale/ În doina noastră care plînge” (*Graiul pînii*). O asemenea stare e capabilă să nască nădejdea și răzvrătirea ca un vifor nimicitor: „Simt duhul răzvrătirii negre./ Înfricoșata zi de mine” (*Graiul pînii*).

Autorul pune la îndemîna eventualului cititor și o statistică pe clase gramaticale, cuvintele cu cea mai mare frecvență situîndu-se *de* (prep.), *în*, *și* (conj.), spre deosebire de opera poetică eminesciană, unde ordinea este următoarea: *el/ea, și* (conj.), *de* (prep.), *în*. Privitor la prezența adjectivului, Gh. Moldoveanu precizează faptul că *sfinț* (uneori folosit cu valoare substantivală sau adverbială) ocupă primul loc dintr-o serie de 646 de adjective, ceea ce *probează interesul pentru lumea spirituală sau devenită spirituală prin purificare la trecerea lumii materiale prin filtrul sufletului*.

Cercetarea fostului universitar sucevean a avut în vedere și o statistică referitoare la originea vocabularului operei poetice a lui O. Goga, din care extragem doar rezultatul, raportat la nivelul cuvintelor-text. Așadar, ponderea elementelor latinești moștenite ajunge la 68,67%, cele create pe teritoriul limbii române ocupă locul al doilea, cu 16,38%, după care urmează cele de origine slavă, cu 11,07%.

Un dicționar este întotdeauna o întreprindere impresionantă, iar profesorul Gh. Moldoveanu s-a întrecut pe sine. S-a oprit poate dintr-o afinitate sufletească asupra unui poet care a vibrat permanent ca o strună de vioară la ideea de țară și neam și a reușit să creeze nu numai un monument lingvistic, ci și unul de înaltă reverberație patriotică. Parcurgând paginile *Dicționarului...*, lectorul nu

poate decît să rămînă uimit de exemplificarea pînă la epuizare a cuvintelor-text, o bogăție extrem de utilă celor care se vor apleca de acum încolo să studieze opera poetului „pătîmirii noastre”. Încheiem această prezentare cu o concluzie aparținînd cercetătorului care nu mai e a unui lingvist, ci a unui veritabil critic literar: *Păstrînd registrul unei vorbiri în aparență simple, poetul de la Rășinari găsește modalități pentru evitarea monotoniei și crearea armoniei dintre expresia și ideea poetică, probînd că efectul poetic nu este dat de inventarul cuvintelor răsunătoare, ci de măiestria combinării cuvintelor, a acelor cuvinte care sunt capabile să-l conducă pe cititor spre efectul scontat pe calea cea mai directă, cu cea mai mare economie posibilă de cuvinte.*

Lucian IONIȚĂ

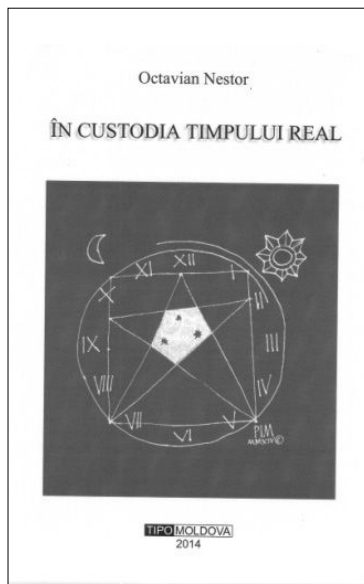
OCTAVIAN NESTOR – ÎN CUSTODIA TIMPULUI REAL

Noua carte a lui Octavian Nestor, după precedentul volum: *Sublimarea sinelui* – apărut de asemenea la Editura Tipo Moldova din Iași – intitulată *În custodia timpului real*, cu subtitlul „trilogie lirică”, cu o *Prefață* semnată de poetul Ion Cozmei, avînd grafica și copertele realizate de maestrul Mihai Pînzaru PIM, este, în ceea ce ne privește, o confirmare deplină a maturității unei voci poetice distincte, care ne propune un adevărat ospăț poetic.

Subtitlul ar putea sugera condiția tragică de existență, de manifestare a creatorului de artă, într-o lume în care ăștia îi amputează paradisul.

Remarc dintru început coerența, unitatea volumului, deși tehnicile prozodice sunt de o mare diversitate. E o poezie care, în aparență simplă, nu se citește deloc ușor, tocmai pentru că modestia și timiditatea autorului în fața Spunerii îi impun cititorului eforturi intelectuale pentru a reface mesajul. Autorul își construiește fiecare poem ca un scenariu imagistic, poetul propune *un traseu* pe care te invită să îl urmezi spre o revelație mereu așteptată în interiorul textului. El caută prin poezie rădăcini metafizice, armonii, repere existențiale, misterele lumii, construind textul într-o arhitectură ce variază între rugăciune și spovedanie. Poeziile, fie în vers liber, fie cu rimă, au o arhitectonică foarte îngrijită, o precizie de filigran.

Octavian Nestor nu scrie o poezie religioasă, ci

dorește, cu smerenie și discreție, să transpună în limbajul poetic o experiență de viață (posibil a unui avatar?) nu neapărat de tip mistic, dar și cunoștințe de psihologie, filosofie, fizică cuantică etc., trăirile unui suflet care încearcă, cu demnitate și delicatețe, să descopere cheia apropierii de el însuși, de Dumnezeu, de oameni, de comunitate. Sugestiv, prima parte a trilogiei se intitulează *Eu*, a doua – *Noi*, iar a treia – *Lumea*, volumul fiind o călătorie alegorică în căutarea celor mai profunde valențe ale sinelui, o tehnică de supraviețuire, celebrare a bucuriei de a fi, chiar dacă într-o determinare strictă a timpului real: *eu sunt un claustropitec/ m-am*

definit interior ascetic/ mă regăsesc în ascendentul grec/ și-acum mă proiectez cu tuș sintetic/ în descendentul sumei/ ipotetic.

Eul liric s-ar putea defini drept o sinteză între înțelepciunea, filosofia greacă și ortodoxia, asceza (fatalismul) românești. Dovadă că poetul moștenește înțelepciunea greacă, spiritul sintetic, este și preferința haiku-ului, a poeziilor scurte, care trădează și marea tensiune interioară a poetului, dar și a omului Octavian Nestor (claustropitec).

Drumul are semnificația unui destin uman, existența umană separînd viața reală (timpul real) de cel ficțional, simbol al aspirației și cunoașterii absolute. De aici conflictul tragic dintre eroul liric și o forță mai pre-